

Economenparade

2023

Waar werken economen aan, en hoe draagt dat bij aan de maatschappij? In deze tweede economenparade lichten we de meest opvallende wetenschappelijke prestaties uit, verkennen we hoe de nieuwe academici aankijken tegen hun maatschappelijke rol, en geven we een overzicht van de *ESB*-bijdragen die het afgelopen jaar het beste werden gelezen.

ROBERT KLEINKNECHT
Hoofddirecteur

Met dank aan Wilfred Mijnhardt, Judith Gulpers en Nick Jelicic van de Erasmus Universiteit Rotterdam, en Max Boiten van Dialogic voor het beschikbaar maken van de publicatiedata, en aan de decanen van de faculteiten economie en bedrijfskunde voor het faciliteren van de enquête onder nieuwe medewerkers

In de laatste jaren is de aandacht voor de maatschappelijke impact van academische economen toegenomen (Decanen Sector Economie en Bedrijfskunde, 2023; Olsthoorn, 2023). In de economenparade belicht *ESB* daarom naast de wetenschappelijke prestaties sinds vorig jaar ook de maatschappelijke verdiensten van economen (Kleinknecht en Lukkezen, 2022).

In deze economenparade hebben we de decanen gevraagd naar de bijzondere prestaties van de medewerkers aan hun faculteit (kader 1), hebben we de in 2023 nieuw aangestelde academici gevraagd naar hun maatschappelijke bijdrage, brengen we de economen met de meest invloedrijke wetenschappelijke bijdragen in beeld, en presenteren we de best gelezen *ESB*-artikelen.

Aanwas van nieuw talent

Welk nieuw talent bevolkt de komende jaren de Nederlandse faculteiten? Net als vorig jaar hebben we een enquête uitgezet onder de academici die dit jaar voor het eerst een vast contract of *tenuretrack*-positie (een langlopend tijdelijk contract met uitzicht op een vaste aanstelling) hebben bemachtigd aan een Nederlandse universiteit.

Opvallend is dat er zich onder de 87 deelnemers aan de enquête slechts twee Nederlandse vrouwen bevinden. Ruim twee derde van de deelnemers identificeert zich als man en ruim driekwart komt van buiten Nederland – van wie het merendeel van elders uit de Europese Unie (tabel 1). Net als vorig jaar is het aantal Duitsers (26) hoger dan het aantal Nederlanders (20). Alle nieuwe academici die daarmee hebben ingestemd, staan in de fotoreeks vooraan in dit artikel afgebeeld.

Opvallend is dat, hoewel de meesten van de nieuwe academici – net als vorig jaar – aangeven actief te zijn op het gebied van de Bedrijfskunde en bedrijfseconomie, ze dit niet het meest relevante gebied achten voor de huidige maatschappelijke uitdagingen (figuur 1). De JEL-vakgebieden ‘Economische ontwikkeling’, ‘Gezondheid, onderwijs en sociale programma’s’ en ‘Economie van natuurlijke hulpbronnen’ vinden zij relevanter. Toevallig of niet zijn dit overigens ook de drie vakgebieden waarin het aandeel nieuw aangestelde academici het meest is toegenomen ten opzichte van de enquête van vorig jaar.

De nieuwe academici wegen de relevantie voor de huidige mondiale uitdagingen mee als zij een nieuw onderzoeksonderwerp kiezen, zo geven ze aan (figuur 2). De relevantie voor het beleid (sdebat) in Nederland speelt daarentegen een beperkte rol. Nieuwsgierigheid en persoonlijke interesse is de belangrijkste factor bij het opstarten van een nieuw onderzoek, gevolgd door de mogelijkheid om een fundamentele bijdrage te leveren aan het onderzoeksveld.

Het merendeel van de academici geeft in de enquête ook aan dat hun onderzoek gerelateerd is aan een of meerdere van de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (SDG’s). Het hoogst scoren de doelstellingen ‘Goede banen, duurzame economische groei en eerlijke verdeling van welvaart’, ‘Minder ongelijkheid in een land en tussen landen’ en ‘Goede gezondheid en welzijn’. Geen van de nieuwe academici doet onderzoek gerelateerd aan de doelstellingen ‘Duurzaam gebruik van de oceanen en zeeën’ en ‘Schoon water en sanitaire voorzieningen en duurzaam omgaan met water’.

Relevante toppublicaties

Vorig jaar zijn we begonnen met het verkennen van manieren om de relevantie van wetenschappelijke toppublicaties in beeld te brengen. Dat hebben we toen gedaan door per publicatie de klassieke *ESB*-publicatiescore te wegen naar de mate waarin het artikel gerelateerd is aan de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (Mijnhardt, 2020; www.sdgmetrics.com). Dat doen we nu weer. Tabel 2a toont de auteurs met de meeste SDG-relevante toppublicaties in afgelopen vijf jaar.

Naast de maatschappelijke relevantie presenteren we dit jaar ook een ranking van wetenschappers met de *wetenschappelijk* meest relevante toppublicaties (tabel 2b). Hierbij maken we gebruik van de maatstaf van het artikel in *Nature* dat begin dit jaar wereldwijd de media haalde met de constatering dat wetenschappelijke publicaties minder baanbrekend zijn geworden (Park et al., 2023). Deze conclusie was gebaseerd op een citatie-analyse: artikelen worden als vernieuwender gezien naarmate ze citaties naar eerder werk overbodig maken.

Achtergrond nieuw aangestelde academici

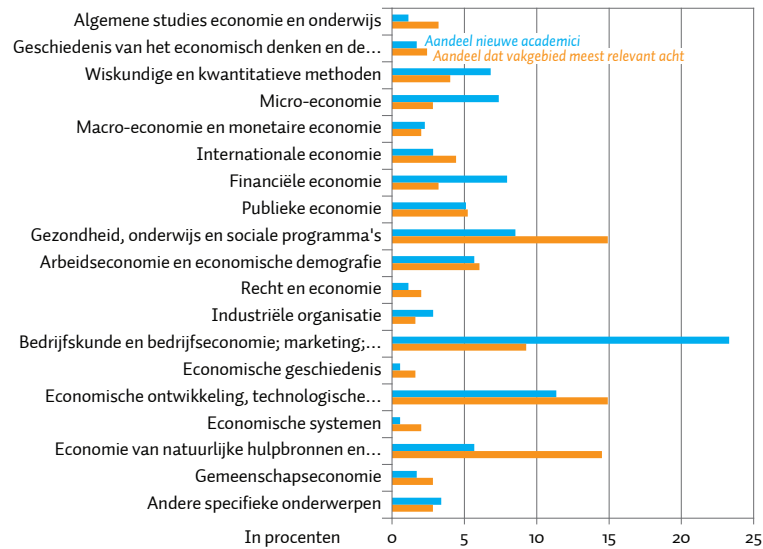
TABEL 1

Universiteit	Aantal	Vrouw	Uit Nederland	Uit rest EU	Uit rest Europa	Van buiten Europa
Erasmus Universiteit Rotterdam	3	1	1	2	0	0
Nyenrode Business Universiteit	1	0	1	0	0	0
Open Universiteit	3	3	1	1	0	1
Radboud Universiteit Nijmegen	7	1	1	4	0	2
Rijksuniversiteit Groningen	22	7	2	12	1	7
Technische Universiteit Delft	3	0	1	1	0	1
Tilburg University	16	5	5	4	1	6
Universiteit Leiden	4	0	3	0	1	0
Universiteit Maastricht	7	3	2	4	0	1
Universiteit Utrecht	3	1	1	2	0	0
Universiteit van Amsterdam	5	1	0	2	0	3
Vrije Universiteit Amsterdam	9	3	1	6	1	1
Wageningen University & Research	4	2	1	3	0	0
Totaal	87	27	20	41	4	22

ESB

Aandeel nieuwe academici per vakgebied en de door hen meest relevant geachte vakgebieden

FIGUUR 1

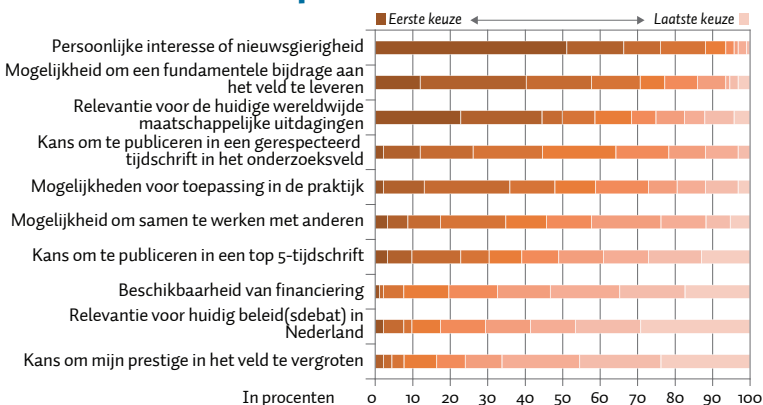

Noot: De academici konden bij beide vragen maximaal drie vakgebieden (JEL-classificatie) kiezen

ESB

Belangrijkste overwegingen bij keuze van onderzoeksonderwerp nieuwe academici

FIGUUR 2

Noot: Een beschrijving van de methodologie is te vinden in de online versie van dit artikel

ESB

Meest gelezen ESB-bijdragen¹

TABEL 3

Artikelenummer	Artikel	Auteurs	Artikelenummer	Artikel	Auteurs
1	Afschaffen zorgtoeslag maakt armoedeval minder knellend	Flip de Kam en Jan Donders	12	Europees emissiesysteem bepaalt halen CO ₂ -doelen, fossiele subsidies secundair	Machiel Mulder, Johannes Bollen, Jos Cozijnsen, Sjak Lomme, Frans Rooijers, Jan Paul van Soest en Edwin Woerdman
2	Zo komen we van de toeslagen en heffingskortingen af	Jasper J. van Dijk en Yrla van de Ven	13	Energietoeslag vindt vlot zijn weg naar bestedingen	Jeanine van Reeken-van Wee, Sandra Phippen, Aggie van Huisseling, Philip Bokeloh en Jan-Paul van de Kerke
3	Behoud saldering en zet in op dynamische energietarieven	Reyer Gerlagh	14	Goede kinderopvang stimuleert vooral minder meetbare vaardigheden	Mark Mieras
4	Inkomsten uit erfbelasting gedaald na mislukte poging om ontwijking te beperken	Milan van Denderen en Misha van Denderen	15	Kans op werk daalt door lange ggz-wachlijsten	Roger Prudon
5	AOW koppelen aan uurloon van 16 euro brengt solidariteit uit balans	Raymond Gradus en Pierre Koning	16	Belastingdruk bij méér werken minder hoog dan vaak gedacht	Miriam Gielen en Hans Beens
6	Vermogenswinstbelasting kan wél snel worden ingevoerd	Jan van de Streek	17	De mythes rondom een hoger minimumloon ontkracht	Jacob-Jan Koopmans
7	Meer dan 200.000 werkende armen in Nederland	Benedikt Goderis en Sander Muns	18	Economenparade 2022	Robert Kleinknecht en Jasper Lukkezen
8	Hogere hypotheekrente werkt slechts beperkt door in huizenprijzen	Walter Stortelder en Niklas Nordman	19	Kerncentrale past goed in energiesysteem met veel hernieuwbare bronnen	Machiel Mulder en Arjen Veenstra
9	Inleiding: Vermogensbelasting zonder compromis	Ron Stoop en Jasper Lukkezen	20	Stop met subsidies voor fossiele brandstoffen	Naomi Leefmans, Roel Beetsma, Pieter van Beukering, Jan Boersema, Arnoud Boot, Wouter Botzen, Robert Dur, Pieter Gautier, Reyer Gerlagh, Henri de Groot, Barbara Hogenboom, Patrick Huntjens, Bas Jacobs, Franc Klaassen, Rik Leemans, Sandra Phippen, Rick van der Ploeg, Sjak Smulders, Daan van Soest, Sweder van Wijnbergen en Aart de Zeeuw
10	Studieschuld smelt weg door inflatie	Misha van Denderen			
11	Bouw saldering af en zet alleen onder voorwaarden in op dynamische energietarieven	Sanne de Boer			

¹Van 1 december 2022 tot en met 30 november 2023

ESB

Om de maatstaf van Park et al. (2023) toe te passen op de publicaties van Nederlandse economen, kijken we naar citaties in de vijf jaar na publicatie van artikelen die zijn gepubliceerd in de periode 2013–2018. We nemen uitsluitend de artikelen mee die meer dan vijf keer zijn geciteerd en tellen per auteur enkel de artikelen op met een positieve score op de citatie-index van Park et al. (2023). De data zijn gehaald uit OpenAlex, een open source-alternatief voor Web of Science.

Opvallend is dat veel van de academici met de meest vernieuwende wetenschappelijke bijdragen ook met enige regelmaat in *ESB* publiceren. Dat is in minder mate het geval bij de wetenschappers met de meest relevante SDG-publicaties (op uitzonderingen als Hans Koster en Bas van der Klaauw na). Dat de vernieuwende academici ook in *ESB* publiceren, suggereert dat wetenschappelijke vernieuwing en maatschappelijke impact samen op kunnen gaan.

Meest gelezen ESB-bijdragen

Welke onderwerpen stonden in *ESB* dit jaar het meest in de belangstelling? Duidelijk is dat de toeslagenaffaire, waar het kabinet-Rutte III in 2021 op viel, anno 2023 voortleeft in het economische debat: de twee best gelezen *ESB*-bijdragen gaan over het afschaffen van de toeslagen. Verder staat de ongelijkheid volop in de belangstelling: diverse van de best gelezen artikelen gaan over armoede en het minimumloon, terwijl ook de bijdragen over vermogens- en erfbelasting goed werden gelezen.

Ook zien we meerdere bijdragen over de energietransitie, zoals over de toekomst van saldering, de rol van kernenergie en de fossiele subsidies. En tot slot hebben de *ESB*-artikelen over de inflatie en de daarmee stijgende rente de nodige aandacht getrokken.

De overstap van *ESB* van een abonneemodel naar een vrij toegankelijke website werpt overigens zijn vruchten af: de leescijfers zijn fors hoger dan in de afgelopen jaren. De bijdrage van Flip de Kam en Jan Donders is bijvoorbeeld ruim 65.000 keer gelezen, grofweg een verviervoudiging van de best gelezen stukken in de voorgaande jaren.

Tot slot

Met de economenparade beoogt de *ESB*-redactie de prestaties van wetenschappers in het economisch domein over een breed front in beeld te brengen. De huidige invulling is nadrukkelijk een eerste aanzet: we houden ons van harte aanbevolen voor suggesties vanuit het veld ter verbetering van dit jaarlijkse overzicht.

Literatuur

Decanen Sector Economie en Bedrijfskunde (2023) *De uitdagingen van transitie. Economie en bedrijfskunde: wetenschap voor duurzame welvaart*. September, 2023.

Kleinknecht, R.H. en J. Lukkezen (2022) Economenparade 2022. *ESB*, 107(4816), 556–561.

Mijnhardt, W. (2020) Economen en de duurzame ontwikkelingsdoelen. *ESB*, 105(4792), 571.

Olsthoorn, P. (2023) *Verslag Impact Forum 2023: Vrouwen geven economiedebat een welkome stimulans*. Blog op esb.nu, 27 november.

Park, M., E. Leahy en R.J. Funk (2023) Papers and patents are becoming less disruptive over time. *Nature*, 613, 138–144.w

Economen aan Nederlandse faculteiten met de meest relevante toppublicaties

TABEL 2

2a. Klassieke ESB-ranking gewogen naar SDG-relevantie, 2018–2023			2b. Wetenschappelijk meest vernieuwend, 2013–2018		
	Naam	Score		Naam	Score
1	Cars Hommes (UvA)	3,58	1	Alfons Oude Lansink (WUR)	3,56
2	Albert Menkveld (VU)	2,53	2	Maarten Postma (RUG)	3,21
3	Arturas Juodis (UvA)	2,18	3	Casper de Vries (EUR)	2,97
4	Joep Cornelissen (EUR)	1,94	4	Charles van Marrewijk (UU)	2,86
5	Aurelien Baillon (EUR)	1,65	5	Dirk Schoenmaker (EUR)	2,51
6	Frank Kleibergen (UvA)	1,53	6	Wim Groot (UM)	2,50
7	Jean-Jacques Herings (TiU)	1,44	7	Robert Lensink (WUR)	2,33
8	Patrick Verwijmeren (EUR)	1,36	8	Randolph Sloof (UvA)	2,33
9	Pursey Heugens (EUR)	1,36	9	Werner Brouwer (EUR)	2,30
10	Hans Koster (VU)	1,34	10	Arthur van Soest (TiU)	2,29
11	Emilio Marti (EUR)	1,28	11	Jakob de Haan (RUG)	2,10
12	Sebastian Gryglewicz (EUR)	1,24	12	Marrit van den Berg (WUR)	2,00
13	Jean-Francois Hennart (TiU)	1,20	13	Peter Borm (TiU)	2,00
14	Bas van der Klaauw (VU)	1,18	14	Jouke van Dijk (RUG)	1,94
15	Han Bleichrodt (EUR)	1,18	15	Tom van Woensel (TUE)	1,85
16	Siem Jan Koopman (VU)	1,17	16	Mauro Mastrogiacomio (VU)	1,83
17	Marnik Dekimpe (TiU)	1,11	17	Adriaan Kalwij (UU)	1,67
18	Omar Solinger (VU)	1,06	18	Lex Meijdam (TiU)	1,67
19	Stefan Stremersch (EUR)	1,06	19	Dinand Webbink (EUR)	1,61
20	Bart Bronnenberg (TiU)	1,04	20	Steven Brakman (RUG)	1,60

ESB

Waardevolle prestaties

KADER 1

Erasmus Universiteit Rotterdam

Mareen Bastiaans, Robert Dur en **Anne Gielen** toonden dat het Rotterdamse activeringsprogramma 'de tegenprestatie' (2013–2018), gericht op mensen in de bijstand met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, geen effect had op de arbeidsparticipatie, maar wel het medicijngebruik onder deelnemers liet dalen en gunstige effecten leek te hebben voor hun kinderen.

Nyenrode Business Universiteit

Jordy Burggraaf won de Business Angels Thesis Award voor zijn scriptie waarin hij toonde dat business angels niet alleen investeren in ondernemingen met het oog op financieel gewin, maar ook waarde hechten aan de mate waarin ze de onderneming verder kunnen helpen.

Technische Universiteit Delft

Tatiana Filatova heeft de Ammodo Science Award gewonnen en daarmee een beurs ontvangen van 350.000 euro voor haar onderzoek naar de sociaal-economische reacties op klimaatverandering.

Radboud Universiteit Nijmegen

Sjors Witjes en **Hans van Kranenburg** ontwikkelden een bordspel over de energietransitie voor middelbare scholieren, met daaraan gekoppeld ook informatie over beroepskeuzen.

Rijksuniversiteit Groningen

Machiel Mulder is dit jaar benoemd als lid van de Wetenschappelijke Klimaatraad en was veelvuldig in de media om de achtergronden van de hoge energieprijzen te duiden, de energietransitie toe te lichten en het debat over fossiele subsidies naar een hoger plan te tillen.

Tilburg University

Onder leiding van **Carol Ou** onderzoekt een interdisciplinair consortium van wetenschappers in twee ziekenhuizen hoe artificiële intelligentie kan bijdragen aan efficiëntere en effectievere medische zorg aan kankerpatiënten.

Universiteit Leiden

Philippe van Gruisen heeft een KNAW-subsidie ontvangen voor zijn onderzoek naar de brede welvaartseffecten van (arbeids)migratie, waaronder de druk op de woningmarkt.

Open Universiteit

Bram van der Kroft en **Dennis Bams** zijn uitgenodigd op het Ministerie van Financiën om van gedachten te wisselen over de Europese regulering van ESG-ratings naar aanleiding van hun onderzoek, in 2022 gepubliceerd in *ESB*, waaruit bleek dat de ratings niet bijdragen aan het maatschappelijk verantwoord beleggen.

Universiteit Maastricht

Burak Can en zijn team meten de gassen die in de regio rond Kerkrade ontsnappen aan de mijnschachten en de effecten ervan op de gezondheid van de lokale bevolking.

Universiteit Utrecht

Een theatervoorstelling die het partnergeweld in Pakistan beoogde te beperken, vergrootte juist de kans erop als de vrouwen erbij werden betrokken, bleek uit de masteronderzoek van **Anouk van Veldhoven**, inmiddels aangesteld als promovendus. De interventie is mogelijk effectiever als die enkel op de man wordt gericht.

Universiteit van Amsterdam

Het Research Centre for Longevity Risk onder leiding van **Torsten Kleinow** heeft van ZonMw en NWO een beurs gekregen om de oversterfte gedurende de coronapandemie te onderzoeken.

Vrije Universiteit Amsterdam

Op basis van haar experimentele onderzoek, leert **Klarita Gërkhani** organisaties hoe zij ook onbewust de genderongelijkheid in stand houden met bijvoorbeeld hun evaluatiecultuur.